

Sygn. akt V CSK 155/08

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 21 listopada 2008 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Mirosław Bączyk (przewodniczący)

SSN Józef Frąckowiak

SSN Zbigniew Kwaśniewski (sprawozdawca)

w sprawie z powództwa P.(...) S. A. w W.

przeciwko K.(...) Sp. z o.o. w K.

z udziałem interwenientów ubocznych "S.(...)" S.A. w W. oraz "T.(...)" Spółki jawnej w S.

o zapłatę,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 21 listopada 2008 r.,

skargi kasacyjnej interwenienta ubocznego "S.(...)" S.A. w W. od wyroku Sądu Apelacyjnego z dnia 10 października 2007 r., sygn. akt V ACa (...),

oddala skargę kasacyjną i zasądza od interwenienta ubocznego S.(...) S.A. w W. na rzecz strony powodowej kwotę 3600 zł (trzy tysiące sześćset złotych) tytułem kosztów postępowania kasacyjnego.

Uzasadnienie

Powodowy przewoźnik domagał się od pozwanego wysyłającego zapłaty kwoty 461.349,96 zł tytułem wynagrodzenia za przewiezienie przesyłek kamienia

budowlanego, wobec nieuiszczenia przewoźnego przez płatnika wskazanego w rubryce 17 listu przewozowego.

Sąd I instancji uwzględnił powództwo w stosunku do pozwanej Spółki z o.o. do wysokości kwoty 400.807,85 zł, oddalając powództwo w pozostałej części.

W następstwie rozpoznania apelacji obu stron oraz apelacji interwenienta ubocznego po stronie pozwanej tj. S.(...) S.A. w W., Sąd Apelacyjny wyrokiem z dnia 10 października 2007 r. oddalił apelacje, zasądając od pozwanej oraz od interwenienta ubocznego koszty postępowania apelacyjnego na rzecz powódki.

Opierając się na orzecznictwie wskazanym w uzasadnieniu wyroku Sąd odwoławczy przyjął, że system płatności za przewozy oparty został na konstrukcji przekazu w kredyt, z zastosowaniem przepisów o przekazie (art. 921¹ k.c.), w którym w stosunku prawnym odbiorcą przekazu jest powódka, przekazującym nadawca przesyłki, a przekazanym płatnik. Uznając nadawcę przesyłki za stronę umowy przewozu zobowiązaną na podstawie art. 774 k.c. do zapłaty przewoźnikowi wynagrodzenia, Sąd przyjął zarazem, że nadawca jest uprawniony do wyręczenia się inną osobą przy spełnieniu ciężącego na nim obowiązku spełnienia świadczenia pieniężnego na rzecz przewoźnika.

Sąd ustalił, że skarżąca interwenientka uboczna przyjęła przekaz i złożyła konieczne oświadczenie o przyjęciu przekazu wobec powódki - odbiorcy przekazu. Nadto przyjął, że samo wskazanie płatnika w liście przewozowym nie jest równoznaczne z zastrzeżeniem zwolnienia strony umowy przewozu z obowiązku zapłaty przewoźnego, a skutku zwalniającego nadawcę lub odbiorcę z obowiązku zapłaty przewoźnikowi nie wywoływały tzw. umowy rozliczeniowe zawierane przez przewoźnika z płatnikami. O treści łączącego strony sporu stosunku zobowiązaniowego decyduje treść umowy przewozu oraz wydane przez powódkę wzorca umownego, uznał Sąd odwoławczy.

Jako chybiony ocenił Sąd Apelacyjny zarzut nieuwzględnienia wniosku o zawieszenie postępowania do czasu ukończenia postępowań antymonopolowych oraz toczącego się sporu przez sądem polubownym. Wobec oświadczenia stron o zawieszeniu postępowania przed sądem polubownym na ich zgodny wniosek i nie przedstawieniu do potrącenia wzajemnej należności płatnika, oba wymienione postępowania nie mogą mieć wpływu na rozstrzygnięcie niniejszego sporu, uznał Sąd odwoławczy.

W skardze kasacyjnej interwenienta ubocznego S.(...) S.A. w W. zarzucono naruszenie art. 1 ust. 1 Prawa przewozowego z dnia 15.11.1984 r. (Dz. U. Nr 50, poz.

601 ze zm.) przez jego niezastosowanie i przyjęcie, że pozwaną i powódkę łączyła umowa przewozu, podczas gdy umowa przewozu łączyła powódkę i interwenienta ubocznego, a pozwana działała jedynie jako pełnomocnik tego interwenienta.

W ramach drugiej podstawy kasacyjnej skarżąca zarzuciła naruszenie art. 177 § 1 pkt 1 k.p.c. przez jego błędną interpretację w wyniku przyjęcia, że w sprawie brak jest podstaw do zawieszenia postępowania do czasu zakończenia postępowania toczącego się pod Sądem Arbitrażowym przy Krajowej Izbie Gospodarczej wszczętego powództwem P.(...) S.A. przeciwko S.(...) S.A., oraz do czasu zakończenia obu postępowań antymonopolowych.

W ocenie skarżącej umowa przewozu łączyła powódkę ze skarżącą, a nie z pozwaną, która była pełnomocnikiem skarżącej. Odmienna kwalifikacja Sądu co do charakteru stosunku prawnego między powódką a pozwaną narusza art. 774 k.c., art. 90 pr. przewozowego i art. 353¹ k.c., wywodzi Spółka wnosząca skargę kasacyjną. Naruszenie art. 177 § 1 pkt 1 k.p.c. uzasadniono w skardze pominięciem dowodów z decyzji Prezesa UOKiK oraz wpływu wyniku postępowań antymonopolowych na wysokość roszczenia powódki.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną powódka wniosła o oddalenie skargi i zasądzenie na jej rzecz kosztów postępowania, twierdząc, że stwierdzenie iż umowa jest przejawem praktyki monopolistycznej może nastąpić także w sprawie między stronami umowy, stanowiąc przesłankę rozstrzygnięcia, a ponadto oba te postępowania antymonopolowe dotyczą stosowania upustów cenowych na przewóz węgla, a nie żwiru, krzemienia i kamieni rozdrobnionych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna nie zasługiwała na uwzględnienie ponieważ nie została oparta na usprawiedliwionych podstawach.

Nie okazał się trafny zarzut naruszenia art. 177 § 1 pkt 1 k.p.c., ponieważ zawieszenie z urzędu przez Sąd postępowania na podstawie tego przepisu jest suwerenną decyzją jurysdykcyjną orzekającego sądu, poprzedzoną oceną Sądu wystąpienia określonej w nim przesłanki. Ponadto, Sąd Apelacyjny trafnie uznał, że brak jest podstaw do zawieszenia niniejszego postępowania, wobec braku podstaw do przyjęcia, że rozstrzygnięcie niniejszej sprawy zależy od wyniku toczącego się postępowania przed sądem polubownym. Zważyć bowiem należy – zgodnie z twierdzeniem strony skarżącej – że postępowanie przed Sądem Arbitrażowym przy Krajowej Izbie Gospodarczej w W. zostało wszczęte z powództwa P.(...) S.A. przeciwko

S.(...) S.A., a zatem jego stroną nie jest wysyłający przesyłkę, tj. strona pozwana w niniejszym procesie.

Okoliczność, czy roszczenie P.(...) S.A. dochodzone przed Sądem polubownym przeciwko S.(...) S.A. okaże się uzasadnione w świetle łączącego te podmioty stosunku zobowiązaniowego, wykreowanego umową o współpracy i tzw. umową rozliczeniową, nie może przesądzić o wyniku rozstrzygnięcia w niniejszej sprawie, w której źródłem roszczenia powódki wobec pozwanej jest odrębny stosunek prawny przewozu, powstały w następstwie zawarcia umowy przewozu łączącej strony niniejszego postępowania. Ocena zasadności dochodzonego w tej sprawie roszczenia powodowego przewoźnika wobec pozwanego – wysyłającego, które to roszczenie dochodzone jest na podstawie umowy przewozu, nie zależy przecież od wyniku postępowania toczącego się przed Sądem polubownym, w którym źródłem dochodzonego żądania jest przecież inny stosunek prawny ukształtowany innymi czynnościami prawnymi i to nie w tożsamej konfiguracji podmiotowej. Nie może więc być tu mowy o istnieniu zależności rozumianej jako przesłanka zastosowania art. 177 § 1 pkt 1 k.p.c. Ponadto Sąd Apelacyjny ustalił w oparciu o oświadczenia stron, a skarżąca ustalenia tego nie zanegowała, że postępowanie toczące się przed Sądem polubownym zostało zawieszona na zgodny wniosek stron. W tej sytuacji, pomijając już brak wspomnianego elementu zależności rozstrzygnięć w każdym z obu postępowań, zawieszenie postępowania w niniejszej sprawie spowodowałoby „paraliż” w możliwości kontynuowania każdego z tych postępowań.

Trafnie uznał również Sąd Apelacyjny, że na rozstrzygnięcie niniejszego sporu nie mogą mieć wpływu postępowania toczące się przed Sądem Antymonopolowym. Zarzut naruszenia art. 177 § 1 pkt 1 k.p.c. uzasadnia skarżąca pominięciem przez Sąd Apelacyjny przedstawionych jako dowód dwóch decyzji Prezesa UOKiK. Takie uzasadnienie zarzutu, zawarte w uzasadnieniu skargi kasacyjnej, nie dowodzi naruszenia art. 177 § 1 pkt 1 k.p.c., a mogłoby uzasadniać ewentualne naruszenie art. 381 k.p.c. Jednakże ten ostatnio wymieniony przepis nie został objęty zarzutami naruszenia sformułowanymi w skardze kasacyjnej, a obowiązkiem Sądu Najwyższego jest rozpoznanie skargi kasacyjnej w granicach wyznaczonych w przepisie art. 398¹² § 1 k.p.c. Ponadto wynik obu toczących się postępowań przed Sądem Antymonopolowym nie może mieć wpływu na rozstrzygnięcie niniejszej sprawy ponieważ przedmiotem tych postępowań jest ocena ewentualnego stosowania praktyk monopolistycznych przy ustalaniu wynagrodzenia za wykonywanie przewozów węgla, natomiast w niniejszej

sprawie żądanie powódki zapłaty przez pozwaną przewoźnego nie dotyczy wykonania przewozu przesyłek stanowiących węgiel. Wreszcie, Sąd cywilny władny jest dokonywać samodzielnych ustaleń odnośnie do stosowania praktyk ograniczających konkurencję – przy zawieraniu umowy – jako przesłanki stwierdzenia jej nieważności (por. np. wyrok SN z dnia 2 czerwca 2006 r., I CSK 83/05, niepubl.), co wyłącza istnienie zależności rozstrzygnięć, a będącej przeciw przesłanką umożliwiającą stosowanie art. 177 § 1 pkt 1 k.p.c.

Wobec braku podstaw do uwzględnienia drugiej podstawy kasacyjnej, oceny zarzutu naruszenia prawa materialnego należało dokonać z uwzględnieniem stanu faktycznego będącego podstawą orzekania dla Sądu drugiej instancji.

Nietrafny okazał się również zarzut naruszenia art. 1 ust. 1 ustawy z dnia 15 listopada 1984 r. – Prawo przewozowe (Dz. U. 2000 r. Nr 50, poz. 601 ze zm.) uzasadniony jego niezastosowaniem wskutek przyjęcia przez Sąd, że umowa przewozu łączyła powódkę z pozwaną, podczas gdy – w ocenie skarżącej – umowa przewozu łączyła powódkę ze skarżącą spółką S.(...). Tak sformułowany zarzut oparty jest na wewnętrznej sprzeczności przyjętego założenia, ponieważ bez względu na to, które podmioty były stronami umowy przewozu rzeczy transportem kolejowym, to i tak przepis art. 1 ust. 1 Pr. przewozowego przesądza o tym, że przewóz taki regulowany jest przepisami tej ustawy. Jednakże żaden przepis ustawy – Prawo przewozowe, znajdującej zastosowanie do umowy przewozu łączącej powódkę z pozwaną, nie definiuje bliżej istoty umowy przewozu. W tej sytuacji przepis art. 90 Pr. przewozowego znajdującego tu zastosowanie odsyła do subsydiarnego stosowania przepisów kodeksu cywilnego. Trafnie zatem Sąd Apelacyjny zastosował przepis art. 774 k.c. i na jego podstawie przekonywająco stwierdził, że pozwana będąca nadawcą (wysyłającym) przesyłki zobowiązana jest do zapłaty przewoźnikowi stosownego wynagrodzenia za przewóz, bez względu na możliwość posłużenia się, czy wręcz posłużenie się przez nadawcę inną osobą, np. płatnikiem. W orzecznictwie jednoznacznie przesądzono, że stronami umowy przewozu są przewoźnik i wysyłający (nadawca przesyłki), a wskazanie przez tego ostatniego w liście przewozowym osoby trzeciej jako mającej opłacać należności przewozowe (płatnika) nie jest równoznaczne ze zwolnieniem nadawcy lub odbiorcy przesyłki z obowiązku ich zapłaty przewoźnikowi, jeżeli skutek taki nie został objęty wolą stron umowy przewozu (por. wyrok SN z dnia 8 czerwca 2005 r., sygn. akt V CK 286/05, OSNC 2006 r., Nr 5, poz. 87; wyrok SN z dnia 20 lipca 2006 r., sygn. akt V CSK 115/06, niepubl.; wyrok SN z dnia 26 stycznia 2006 r., sygn. akt V CSK 111/05,

niepubl.). Wywody skarżącej jakoby to ona była stroną umowy przewozu z powódką są pozbawione jakichkolwiek podstaw, ponieważ kontrahentem przewoźnika w umowie przewozu jest nadawca przesyłki towarowej, wskazany w składanym przez niego przewoźnikowi liście przewozowym (art. 38 ust. 1 i art. 47 ust. 3 Pr. przewozowego). Z rubryki 9 listu przewozowego jednoznacznie wynika, że nadawcą jest strona pozwana – Spółka z o.o., natomiast skarżący interwenient uboczny jest płatnikiem, co wynika z zapisu w rubrykach 17 i 21 listu przewozowego.

W tym stanie rzeczy Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji na podstawie art. 398¹⁴ k.p.c.

O kosztach postępowania kasacyjnego orzeczono na podstawie art. 98 § 1 i art. 99 k.p.c. oraz na podstawie § 6 pkt 7 i § 12 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz.U. Nr 163, poz. 1349 ze zm.).